

ЧУРАПЧЫ
ОРОЙУОНУН
ХАҢЫАТА

№ 20 (73405) ● Одунийу 18 күнэ. Чэппиэр ● Сыаната 1 солж. 50 харчы.

Тусь талхаагэсэбэтэн зиништерэвотын бу
дмол одуншуу 9 хүүнүзэдэ 50 №-даах уураларыга
1993 сылта тус талхаагэсэбэтэн бирэдуулсалрын
туттарынга компенсацин төлөбүрдэрэ манньк нээ-
мэлһиним бигэрэгилһинилэр (1 тооматыгар): эсэ
(сүүһү тылыннаах мыйаһынһин) — 220 тых. солк.,
үүкээ—60 тых. солк., бурдуһа — 60 тых. солк.,
хортуоплуйта — 50 тых. солк., алағас буорса үүнүз-
рор буоруот аһыгар — 45 тых. солк., сабыллаах
буорса үүнүзэрор сүөрхөт аһыгар — 180 тых. солк.

Оройуон государственной сакааска былаана ман-
нык бигэртэтилиннэ: эвэс (тыһынаах айааһынан)
— 2683 тонна, үтүкэ — 8500 тонна, бурдузма — 800
тонна, хортуонуйаа — 300 тонна, оорууот аһыар —
100 тонна.

Hungary sends

БАСТАКЫ НҮНДЭМЛЭР

Чалалпарога мэлдэн үрдүк тааарыг малахтын үлээлэгт нийрлэлт өөрөөрчүлэртэн бийрджэвэр Афганистан Лыткын бу сүүнэргэ мааньмак ферматтан сэл бастакы төрүүрүн— уон нийрлэлт бэйэтэн үлээлэгт хотонутар ниллээтэ.

Биригээдэ яашынь ферматыеар суурбэттэн тахса ыһах тороото. Уончатын хонустаах ныйрайдэри Афанасий ылан иһиэ. Бастын ныйраы көрөөччү бу күннэргэ сана түрүөх туруохтаах мнэстэтин бэлэкинир. Күнн төлөһүтэр ныйрайдэре өлүүн-түүлүүн атын буулааччылар дэн биригэ үлэллэр табаарыстара астынан көрсүниллэр. Афанасий, кырдыһын да, быһаһаах киллээх иһи эби.

И. СЫРОВАТСКАЯ

сударственный муора ала
демиятыгар ыраах айны-
га устар кэнэздэски моря-
тар үчүгэй бэлэмизиники
бараллар. Маана түөрт
тыһыынча курсант үөрэ-
нэр.

Александр Гринев (сип-
ножка) — судноны мытар
факультет V курсун кур-
сана. Бипр сыллаах прак-
тика кэиниттэн эһил дин-
домун ылыаба.

В. Титов фотота.
(РИТА—ССТА)

ОРОНУОН КЫРА СЭБИЭТИН УОННА ДЬАҔАЛТАТЫН МУННАҔЫТТАН

Народнай депутаттар оройуонаады ийра сазыктарын уонна оройуон дьахталлтын сабытатын хол' бөлүмтэлэх муһуһалтарыгар үс сүүрүи боһшурӯос дуудуллэкилиниэ. Олор бүгүңгү ыһнок усулуобуйа-тыгар ойуччу суолталаах-тап.

Бастатан, оройуон ка-
днан үөрэтин фондун
үөскээтин дьаалалары-
уонна ол Балаһыаннаа-
тууһун кордунуһа. Бу
бөлүгүрөөс бөрү өртүгүн
сыйдым ырытыллан, бө-
чүмүһаа, кэвэстидини.
Уолсайынан, кээстидин, ил-
диритини эрдэттен ыы-
тыдымбыт буолан, му-
һах быһаччы Балаһыан-
наа биирдик нууна-
рынан дүүдэлэһиһа ки-
лэр.

Фонд үбэ-харчыта
бюджеттэй тэрилтэлэр,
учреждениелар, предприн-
имелар, хаааайыстыбалар,
общественнай тэрилтэлэр,
бюргундизэн граждандар
бада өртүүлэринэн үбэ-хар-
чыны, илэбү угууларыл-
тан үсөкөтиллэр. Юнпр-
бит үн студент үөрэжэ
тэрилтэлэрингэр, кэлэ-бары

пийхтээд бичварчлыгна. Фонд бастайаанай төрүүк үдэлнхтээх, бэйгээ прависнелаах буолуохтаах. Ол 10 динин бичиынына. Председателин райсовет председатели А. А. Захаров, солбууааччытын прокурор дьахалтатын баһаырын жоомоникада солбууааччы А. Д. Кудамин бигэрэинилээ.

Үбү-харчыны киддэрингэ хайы-үйэ бастаы хардыналар оһоһулунулар. Ол курдук, оройон баанынай хаһаыстыбалара байаларын үнүргү улахан түмсүүлэригэр, Чуричы орто оскуолатын коллективна уопсай муһааһар бу боһиуруоһу өһөтүлэр. Үтүө дыһала далаһына көһээн иһиһта, сүһуөсөр туруута хас бирдик үлэ коллективны, дьон-сэргэ өһөбүдүттэн тутулуктаһа.

Нийслэлээр, оройлогчид 1993 с. капиталтай туу уонга дээр өлөрөг дүгээлэрийн тугууну кийн-нээн үбүлээний туһунан боһшүрүс көрүдүннэ.

Маньаза үн, сүрүннээн,
социальной объектары тү-

тыбаларга бүкатын да суох. Бу ортуһан туруоруу, суолу-иһи тобулутуу салдарар чигилиэммит. Капитальнай тутууга аһаан 500 мөл. солк. барилданыттан 2,4 мөл. солк. социальнай объектарга, 80 мөл. солк. сир өҥөһүүтүгэр, 160—250 мөл. солк. дьон олорор биһирдэлээн дьыһалар тутууга барара биһирди объектарынан көрүлүнэ.

Халдарт 200-чээс мөл-
дүүн, сүүрүнзэн, баан-
нынхтары, кыра кээмэй-
дээх оркуудалары, кыар-
таднай котельнайдары
тутууга, ситэрингэ, туһу-
ланар. Олор истэрингэр ад-
миас кырыллыыр завод
дмэтин реконструкцията.
Хайахсыка, Хадаарга
баанньык Уорбада оркуу-
ла-детсад дмэте, оройуон
книгингэр амбулатория.
Улахан Куалгэ 85 миэстэ-
дээх оркуула уо. д а
үбүлэвэр бөөлүлүр.

Бага албх, туруурсуу үгүс эрзэри бэригэн үбүлүүр кыаллыбат. Тыя хааайыстыбатын министрствотын үбүлээһинэ бука-тын тохтообутун тэнэ. Кыра участантарта аһаан

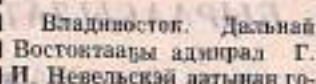
уусутурда. Арай, Чурал-
чытабы уут заводдугар
модулары атыылаһынны
министерство конаһоһуох
курдук. Ону таһа ааспыт
сылга тутуута сиппэтэх
тыа хаһаайлыбытын
объектарыгар барыта
4338 тыһ. солк. бөрүлэп-
тиг Олор истэригэр, хо-
лобур, пилорамалар, арыы
сыахтара, Төлөй Диринтин
кулубба, Уорсара хотон,
Төлөөһүнө маһаһын баал-
лар.

Уу хаһаайкыбыннай объекттарга Таатта уутун Чурапчы күөлүгүр бырахтарыы үлэтэ салгыы ыытыллар, ону төгө Маңда-дайыта, Маралаайыта, Дирингэ скаянналары тутууга 1350 тыһ. солк. көрүллэр. Сири тордугутун туусарыыга 10-ча объект, ону да үлэлэрэ ситэ илгистэр эрэ кирсэллэр, Маңна 1387 тыһ. солк. бэриллэр.

Сууду тутуу Чаачы-
гый Чыаппара — Толоон
суулутар. Диринг — Мэл-
дэхси уонна Утун Күөл
— Бэрэ суолларыгар ба-
рыта 1302-түн, солга үчэ-
гөлүруллара былаанша-
нар.

турнай-техническая үзлери кыттагыча үбүдэ-биннэ суббулээн буолла. Манна 80 мол. солк. үлэ барыада. Онуоха кани- тальной тутуу управле- нията санаасчат быһы- тынан бэдэрээтөөр тө- рүттэлэри кытта дуоһуор- остой үлэни түргэтээрү- шүдэ абыт.

С. СМЕРНИКОВА

В. Титов фотота.
(РИТА—ССТА)

ТЕЛЕРАДИОКОМПАНИЯ ҮАЛДЬЫТТААТА

Саха сиринээди Горуу дарэстэниһай националнай Телерадиокомпания генеральнай директору солбуулааччы А. С. Птицына салгылааччылаах радиодьонан биэрин бары сурун редакцияларын өтүөтүтүөх үлэисттарин түмэр 23 киһилээх делегация оройуон олохтоохторун кытта көрсүбүүтү уюуша айар отчуотун туруоруутун плунуу 11 күнүттэн Болтонготтон сабаллабыта. А. С. Птицын телерадиокомпания үбүлээһинигэ көрсүбүт сиреэрахааттарын, журналистскай кадры бөлөмнээһини О. д. а. туһунаан нэпсэстэ

Делегация нонүз күнү олорчутун оройуон олозун-данаадын кытта билсинаага, норуот талаан наамтарын, оолору, про изаводствога, үлэлээччилэр ки кытта көрсүһүүгө, аа

тирйаал хожууугч
анаата. Ол бичыгтар тү
гэн булан көхөрүлүүгч
сыйдыбыттары түмэн
Лигисттан республикабыт
хотугу оройуонарыгар
сэрин сыйларыгар сый
дыбыт, көхөрүлүү эр
ини көрсүбүт дыгу уон
на бэйэбит дыммуутун
киинэвэ устубуттарын
пордордүлэр.

Ити кун киэбэттэр делегация «Айылдаан» Культура дьэсттэр ортуну минни олохтохторун кытта көрүстэ. Ийин уорэр-астынара биэр, саха радиотын директорунан уххабыты быһыл 40 сылын туолуохтайа Афанасий Готонцев байыттын кэлбитэ. Телерадиокомпания отчуотун А. С. Птицына туруорда. Ийин уонна А. Готонцев кылдыаттары барыларын билиһин

нэрдилэр. Манна баялдар
редакциязар айар уонна
техиническэй үлэһиттэрэ—
А. Н. Амбросьева (лите-
ратурнай биэри), В. П.
Захарова, Н. П. Корякин
(музыкальнай биэри),
В. Е. Куличкина («Тул-
дукчаан»), П. А. Криво-
шова (сурук отдела)
уо. д. а. Билдэһиттарбыт
атын сорунтара—Дьон-
сэргэ тугу собулүүрүн,
туохха маадыларын, хан-
ныс сага саалаалланына-
ры быһиририн, тугу со-
булаабатын, р. д. а. билэ-
ннөрө сатааһын.

Бийиги, радионы эстийгэ улаажыныг убаймыг, улза-хамласка ойбул онгосбул дьон, сакха радиотыг бастакы эфирег тахсыгыт бийр дойдумаахпыт Н. Д. Субурууснай дикталаатыгын садаламмытын карэхси уонна бу улаах коллентивка тигээ

сонункай редакцияларын редактору В. У. Макен-
мова курдук бир дой-
дулаахтарын тахымылаах-
тык үзэллин сыдыбалларын
хона иштетибит.

— Дойдум дьоно, энги бары үчүгэй сагалзааһын-нарытын кыях тиибери-нин көссө, инитиннэре сатыбыт. Бу сылларга туох туһалааһы онордун днэтэргит, биллэрин кур-дун, көбөрүлүү 50 сы-лын кыттытаахтары-нын аянна сымдан ра-дионан бэрииллэри тэрий-дүм уотна «Кэригэстобил» динэн киннэни онордум, — днэтэ Вера Устиниона.

— Мин эийт хас бийр-
дигит дээтнээр сэмээр
мнхрэн нэлээччбн, —
днж саваалата Афанасий
Готовцев сэлэртэйбнн.
Кинн байагн тус олохун
түгшнэрттэн кинн хэрэх-
снхрнн эдбэи нэлээтэ,
дону нүлэрттэн да ыл-
да.

Бары редакциялар сәләйәәччәләре радионал биәриәләри хайдах тәри- йәсләрин, афирға таһа- рәләрин имгыһын-чым- ғыһын билдәләһәрләдәр, субһәмә һәрләһәрләдәр.

Бүрхүүгэ калбитэр р
лбэи мыйтылар, нэрх
нир биэринлэрин иини
и сайдыатын туоһуласт
ыттар. Чурагчы дьомо
сахалыы биэринлэри, су
руйааччылары кытта су
бааһи кэпсэтэргэ, искусств
о деятеллэрин, Азияна
Ильин курдук улахан
маастардар тустарынан
кото кэпсиргэ, ыраадылаах
митырайааллары түмэй
фондада хаалларга, И
дэрдэргэ биэр саастыа
лаахтара быһаччы эфиргэ
тахсан сибэстэһэллэрингэр
көмөлөһөргө, о. д. а.
иинилэри кыһалардыт
Тыл этэччилэр үгүстэрэ
сахэ радиотыаһи биэрин
лэри сөбүлүүлэрин, он
до үлэһинир дьон күс бэ
лэлэринэн кэлин төрүсүт
тэһиин кыһалыһыттарын

Делегация ити киниганын улахан көндөзү көрдө. Республика үтүктөөх артистна Рина Запарова, республика пулутуатын үтүктөөх улаһита Ариадий Алексеев, эдэр балдарлар Владислав Ко-

олууны, Исая Брыталов, тоноусут, оһуонайдыт Арсен Эверев толоруула-
ра ордук кэрэхсэниилэр.
Ити курдук оройуоммут
цоно-саргыта радионам
уонна теленадеменэн бэ-
эриң редакцияларың бу-
гүҥнү түбүктэрин, сар-
гыткы эрэллэрин, мин-
илэр минилэригэр турар
сорууктары билдистилэр.
Коллектив кырдыаҥас үлэ-
сигэ, урунуу аргүгүр би-
лиги оройуоммутугар эл-
бэхтэ сылдыбыт Васи-
лиса Григорьевна Хору-
лова республика радио-
журналистарын ор сы-
лаах үлэлэрин туһуна
өксүөр матырыйаалы тү-
һэриң уонна журналистар
республикатаады музей-
дарың төрийаң эрэриң ту-
һуна кэрэхсэтэ.

Телерадиокомпания паликэньини — истэчкэдэни кытта сибээс маанык аьыматын булбута аььынарар, хардарыта тардыс-ынаы, ойу-саааы аьа-астык аьар эйэни уьс-аьар. Ону бу истэи-аьа-аьар кьрскьуулар дьэпэ-кьрдьуулар.

Семен ПОПОВ.

БЫРААТТЫ ДОБОРДУУРАПТАР БИРИИСТЭРИГЭР ЫТЫЛЛАР КҮРЭХТЭНИИНИ КӨРСӨ

КИНИЛЭР ААТТАРЫНЫЫН ЫКСА СИТИМНЭЭХ

Чурапчыга дан бастаан 1958 а. ыра үрүм мээниг остуол үрдүгэр төттөрү-таары өхсөн ооньуур спорт көрүгү бээр буолбутун биллэтиг «Маарыкчаан» кинотеатр дьаһигэр, өччотуокута оройуон саамай улахан кулуубу гар, көрөөт да сөбүлэи күй иайы ооньуур буолбутут. Ол снл оройуон теннискэ бастагы хамаандата Дьоккуевскай куоракка кирип хас да тэриэтэдэр хамаандаларын (СГУ, ЯПУ, ИДМ, Саха театры) кытта табаарыстыы көрөүхүгэ кыттыбыта. Оонь хамаанда састаабыгар Егор Захаров, Семен Прокопьев, Клара Окопешникова уонна мин баарбыт.

Оройуон биһир ытыастаар, иэни туттар малын — 5 оҕолоох Мария, Михаил Довордуураптар 3 уоллара бу дьини спорт чулуулара буолуохтара дьон өччолорго кыи да түһээн баттаппатача чачы. Дьэ иэргэн аҕата Михаил Федосеевич сатирической хоһооннору, фелетоннары, сэтхиктэри, кэпсээннэри суруйарын таһынан сана өс хоһооннорун, табырынары айар дьигиттэр дьовурдаах суруйааччынан биллибитэ. Оттон Мария Христофорова өччолорго советох промышленнай тэрилтэ — «Промартель» бастык инстинини, үтүө үлэни, амарах ийэ, бастык обществони ээ. Ол да ийин кинилэр олоххо дьулуурдара, сүдү талааннара оҕолоругар бэриллэнэ.

Улахан уол, убайдара Станислав Чурапчы ос-

кулатыгар үөрөн снл-дын 15 саастаагар 1958 с. оройуон үөрэнээччилэрин ортолоругар мытыт-лабыт бастагы күрэхтэ-нигэ чемпион атын ыл-быта. Дьэ, итинтэн саҕа-ламмыта ийи бу спорт көрүгэр ситиниллэра: 1960—1961 сс. респу-блика үөрэнээччилэрин спартакиадаларын призера, Саха сирин норуоттарын спартакиадатын 1962 снл-лаагы чемпиона. Россия «Урожай» спортнай об-ществаһын Дальнай Вос-тон зонаһыгар 1961, 1962 снллардаагы чемпиона. Россия «Урожай» обшест-вотын Кини Сэбиэтин фи-налыгар үһүс призера. Оройуон, республика тен-нискэ хамаандаларын чи-лиана. Станислав Михай-лович — остуол тенниһин саралаагылартан биһрдэ-тэрэ, бастагы разрядтаах чулуу спортсмен.

Орто уол Александр, убайын батыһан, 14 саастаагар 1962 с. баста-гы ситиниһитин ээиэ ос-кулатын саҕалаабыта. Кини отут снл устата утумнаахтык сырааһан дьарыктанар, спорт маас-тарыгар кандидат буола-ры биһир бастагынан си-тистэ. Александр Довор-дуурап Саха сирин оҕо-лорго, улахан дьонго сүүмэрдэмэнт хамаанда-ларыгар 1964 снлтан 1975 снлга дьэри чили-ниэн снлдыбыта элбэи-этэр. Кини — республика оҕолорго чемпиона, при-зера, «Урожай» уобалас-таагы ДСО-тын 6 төгү-лээх чемпиона, «Спартак», «Динамо» обшестволар кыайылаахтара. Дальнай Востон «Урожай» обшест-

вотын 1963, 1967 сс. чемпиона. Саха сирин профсоюзтарын 1969 с. спартакиадатын кыайы-лаагы. Александр ийин таһынан араас таһымнаах күрэхтэһинэлэргэ кыайыи үөрүүтүн үгүстүк бэди-тэ. Калитинитин этэр буол-лааха, спорт бу көрүгүн бастагы энтузиаста, тре-нер В. П. Захаров кэрэ-һинэр олохтоомут биһир 1991, 1992 снллардаагы хаһаайына. Ааспыт снлга Александр Михайлович остуол тенниһини дьа-рыктаммыта отут снла туолуутун спорду сэвэ-рээччилэр оро көтөбүлээн туран баһистабыттара.

Кыраыйы Михаил икки убайа ооньууларынгар умсугуһан, остуолтан то-бото эрэ быган туран тен-нис мээнигн кытта тэ-кэ тэһиэсэллэрин көрөн күлсэрибит. Кини убайы-ларгар мээни таһан туора-маары сүүрэрэ харахпар бу баар курдук. Михаил убайын Алексан кэниит-тэн республикага үөр-нээччилэр ортолоругар 4 төгүл абсолютнай чем-пион атын ылбыта. Саха АССР 1970—1974 сс. призера, «Урожай» ДСО уобаластаагы күрэхтэһи-лэрин 1971—1973 сс. «Спартак» ДСО 1984 с. чемпиона. Михаил ийин-тэн да атын ситиниһтэ үгүс. Илэрээ снл Дьок-куевскай куорат спорка ве-тераннары үгэс буолбут аһаҕас күрэхтэһинэлэрин абсолютнай кыайылаа-бынан буолбута. Михаил кылгас кэм устатыгар сө-бүмэр таһаарылаахтын ооньуон, маастарга кан-дидат нурматын тодорбута.

Мини дабатан эттэххэ, остуол тенниһэ, нурерго тнн да судургу курдуктун ийин, ооньуурга антарда-сымыа, снлбарга эрэ буолбакка, күүс, түргэ-ниэ толкуйдуһун, мын-дыр буолуу эрийиллэр. Ол да ийин спорт бу ко-рүгэр маастарга канди-дэт уонна маастар буолар олус кулунмаай. Бийиһи оҕолорбут Алексаннаах Михаил сахалартан баста-гынан остуол тенниһигэр маастарга кандидат буол-буттара — улахан ситиниһи. Ити курдук үс бырааттыы Довордуураптар үрүн мээ-нигн үйэтиниһтэ үтүмэн үгүс ситиниһлэрин туһу-нан ийиллэри кытта биһир-гэ ооньуобут көтүөнэ дьон соро-махтайа, иэни тутта көсүннүбүт.

Чурапчы оройуонун о-стуол тенниһигэр хамаа-ндатын кыайыи көтөбү-мүт снллары бырааттыы Довордуураптар ааттарын кытта ыкса ситимнээхтэр. Ол курдук, оройуон ха-маандата Саха АССР чем-пионатыгар 1959—1966 сс., «Урожай» ДСО чем-пионатыгар 1965—1968, 1984—1985 сс., Саха АССР норуоттарын 1966, 1974, 1986 сс. спартакиа-датын, Дальнай Востон зонаһын 1961, 1962, 1965, 1967 сс. кыайылаабынан буолары ситиспитэ. Ону-тэнэ «Урожай» ДСО Рос-сиятаагы Кини Сэбиэтин финалыгар 1982 уонна 1965 снлларга төрдүс миһэтэлэри ылаттаабыта. Кинилэр ооньуур техни-каларыгар үгүс ыгыат үө-рэмнэ. Остуол тенни-һин бастагы энтузиаста-рын ситиниһлэрин сити-мин саллаан, В. П. Заха-

ров көбүлээһининэ 1967 снлларха спортнай ин-тернат-оскуолага остуол тенниһини, отделениега аһылаабыта. Оонь Ни-колай Попов, Светлана Ба-широва, Герасим Паато-нов, Николай Федоров, уо. д. а. инкис-колуонэ теннисчттэр итиллэн тахсыбыттара.

Бырааттыылар остуол тенниһин сэрэ үһүн во-лейболга үчүгүйдик оон-нуууллара, үһүн бастагы разрядтаахтар. Ону аһан, үһүн бэртээхэй ырыа-һыттар. Михаил — «Чо-роон» ансамбль бастагы тэрийсээччигэ, кыттылаа-га. Сүүрбэ снл анараа өртүгэр Чурапчы орто ос-кулатын сүүс снлын туолар үөрүүдээх юбиле-һыгар улахан кылаас уолаттара — В. Мохнатен-ский, М. Довордуурап, С. Саввин, П. Эверстов, В. Мансров «Чураан» дьин ааттаах ансамбль тэри-миттэра. Оттон «Чураан-тан» «Чороон» дьин үгүс сүүгүрүөччилэрдээх бо-лөх буола үүннэ.

Сарсын бырааттыы До-вордуураптар ааттарыгар республика тыатын сирин теннисчттэрин биһрдий-лээн уонна хамаанданан бастыыра ийин күрэхтэһи-лэра кинилэр төрөөбүт туолбэлэригар — Чурапчы-га аан бастаан ытыллар. Оонь биһир дойдулаахтар-бытын ыгырабыт, кэлит, көрүг, ыалдьыт!

Л. БАРАШКОВА,
остуол тенниһин
оройуоннаагы феде-
рациятаһын чилиэнэ.

«РИТА—ССТА фото-та» агентство 1992 снл 10 чулуу снимктарын ийин фотокорреспонде-нар айар конкурстарыгар киирибит биһир бастык «Парашиотистар» дьин снимок.

«Тверскэйдээги экска-ваторнай завод» акционер-най обществога Иечерно-земье мелиоратордары сакаастарынан гусеница-оробут, бадарааннаах сиргэ үлэлиир экскава-тордары онорон эрэллэр. Куопсунтарын кээмэйэ 0.5 эбэтэр 0.63 кубометр. Снимокка: ЭО-3123 экс-каватор. (РИТА—ССТА).

БЫИГИ КОНСУЛЬТАЦИЯБЫТ

ХАМСАА ДА—ХАРЧЫ... БАРА ТУРУУҬУ

СУОЛ БЫРААБЫЛАТЫН ТУТУСПАТАХХА, ИТИНТЭН АТЫН БУОЛУО СУОХ

Ааспыт снл ахсынны 24 күнүгэр Российскай Федерация суол быраабылаларын кэни ийин ад-министративнай эһиэттэсэ туһунан 4817-1 №-дээх сокуона тадыта. Оонь РФ административнай, хо-луобунай уонна холуобунай-процессуальнай кодек-саларыгар уларытыылар уонна эһинилэр киллэри-лиинилэр. Сокуон «Российская газета» хаһыат бу-дыыл тохсунньу 11 күнүнээгин нүмэригэр эһиэт-тэмнэ уонна ити күнтэн туттулууга көрдэ.

Уларытыылар уонна эһинилэр элбэхтэр, оонь со-рохторугар, билиэх ордук наадалаахтара буола-рай дьаһиттэрбэр тохтуом.

Суол быраабылаларын кэни ийин ыстараан кээ-мэйэ үрдүэтэ. РФ административнай кодексын 115 ыстатыһытын 1-кы чааһыгар олордуан, суол бэлэ-лэрин тутуспат буолуу, кылгас уонна уһун бөддьөххө туруу быраабылаларын кэни, автомашиннаа ана-лаах куру бааммакка олоруу, мотоциккынан шлема суох айаннаһын ийин 450 солк, дьэри кээмэйинэн мөтөрөөн көрүлүр. Бу урут 50 солк, этэ. Эһиэ ити ыстатыһа 2-с чааһынан айаһыга көтүлөөрдээдэр түргэниһи барыы, светофор бобор сннаһын туту-спат буолуу уонна мисыһынан, мотоциккынан дьө-ну таһыы быраабылатын кэни ийин водитель 450 солкуобайтан 1125 солкуобайга тииһэ ыстараабы сүүр.

Оройуонга мотоциккынан, автомашинанан бы-рааба суох айаннааччылар элбэхтэр, транспор-ты быраабыларын быһдыһыттар уора-көстө рулга олоруулара эһиэ баар. Кодекс 119 ыста-тыһытын 1-кы чааһыгар кинилэр 675 солкуобайтан 1125 солк дьэри ыстарааптаныларын туһунан этэр. Урут 300 солк, этэ. Быраабыларын быһды-тан баран транспорты ытта снлдьааччылар ыстараа-птар итинтэн өссө үрдүк — 1125—2250 солк. Ко-декс 121 ыстатыһытын 1-кы чааһа эдэрдэргэ орду-к снлдьаннаах. Өскөтүн элбэх буолан бөлөбүнэн тран-

спордаах снлдьан суолга, уулуусаага сырыныы мээ-һидиир уонна снлһиһиһан туһунан буоллаахтарына, буруйдаахтар эһиэ 1125 солкуобайтан 2250 солкуо-байга дьэри кээмэйинэн ыстарааптанылар.

Административнай кодекс 122 ыстатыһытын 2-ис чааһа мопедтаахтарга, велосипедтаахтарга, атын-ан айаннааччыларга, сатыы дьонно аһанар. Кинилэр суол быраабылатын кэһэр түбэлтэлэригэр 225 сол-куобайтан 450 солкуобайга дьэри ыстараан толук-тэра. Оттон сатыы дьон итинниһкэ түбэстэхтэринэ, 225 солк, ыстарааптаныларын туһунан 122 ыста-тыһа 1-кы чааһыгар суруллар.

Өскөтүн ити үөһэ ааттамыт категория дьон суол быраабылатын итирин туруптаах снлдьан кэстэхтэринэ, ыстарааптарын кээмэйэ өссө үрдүк — 225 солкуобайтан 1125 солкуобайга дьэри.

Техническэй өртүһүн молтох туруптаах транспор-ты динилэ таһаарыы, транспорка көтүлэ суох уларыткылары киллэрин эбэтэр регистрациалама-тах уонна техническэй көрүүнү барытах транспорт-средстволарын үлэстэни ийин төрүттэ сатаһааччы-лара эбэтэр транспорты бае билээччи 675 солк, ыс-тарааптанылар.

Суолу, суол баһиһларын сорууһан аадытыы, суол-га мээһидэри оноруу ийин биһрдийлэн дьон 225-тэн 675 солкуобайга дьэри, сатаһааччылар 675-тэн 1125 солк дьэри кээмэйинэн ыстарааптанылар.

Транспордаах ийин милиция үлэитини модьуйу-тугар тохтообот, быһылаан тахсыбыт миһэттэһтэн куотэр эбэтэр милиция үлэитин, дружиннига, со-куоннай модьуйууларын толорбот түбэлтэһигэр 6750-тан 11250 солк дьэри ыстарааптаныр эбэтэр транспорты ыһтар бырааба 2-тэн 3-снлга дьэри бол-дьөххө быһыттар, биһтэр биһртэн ийин ыһга дьэри күһэлэн үлэга ууруллан, кыһаһыттан 20 быра-

һыана ый ахсын тутуулан туран эппиэһиэ тардыл-лар эбэтэр 15 сууһага дьэри бөддьөххө админис-тративнай хаһыһыга тутуллар. Итиһи суут быһаа-рыр.

Суол быраабылатын кэни ийин боротоксуол то-лоруллара булгуччулаах, ол миһэтэга ончуллар кыага суох буоллаагына, түбэспит гранданын ис-дыһыла отделениегар аҕалылар. Транспордаах кини түс бөлөһүн туһулуур эбэтэр транспортыгар ирдэ-һиллэр докукуоннара суох буоллаагына, ийин ад-министративнай тутуу көтүлэһэр, ол аата кы-мэ-туга быһаарылаһар дьэри отделение аҕалылар. Транспоран, кини малын-салын көрүү ончуллар. Транспорты ыһтар бырааба суохтар, ону тэнэ бы-рааптаах эрээри холуочун буоллаахтарына, ийилэр салгыы транспорты мытыыларга тохтотуллар уонна транспордара ыстарааптыыр илоһодкага аҕалылар.

Өскөтүн 16-тан 18-гар дьэри саастаах үлэһээбэт ыччат суол быраабылатын кэниһин, суолга күлү-күмээһинин онорон түбэстэһиэ, кини ыстарааба төрөһүттэриттэн эбэтэр ийиллэр дьонуттан ирдэ-һэр.

Уружу өртүгэр РСФСР ХК 211-1 ыстатыһыты-нан кини транспорт средствотын холуочук туру-кка ыһта снлдьан снл устата 2 төгүлээн түбэстэ-һиэ, холуобунай эһиэттэһкэ тардыллара көрүл-лэрэ, билиһин ол административнай эһиэттэһи-һиэ солбулуһа.

Арыгы иһан баран рулга олоруу, суол быраабы-латын кэни ийин хаһык эһиэттэһкэ көрүлэрин туһунан «Саха снра» уонна «Сага олох» хаһыат-тар бөһөттөн тураллар, олортон билснэххитин сөп.

В. САВВИНОВ,
ис дьыала оройуоннаагы отделениеһын иччальнига.

Г. ЕФИМОВ,
сержант, улан ветеран,
Саха Республикатын
культураатын үтүө-
лөөк үлэһитэ.

Чурапчинская районная типография Мининформпечати Республика Саха (Якутия), с Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 стр.